

Η κρίση, ο φόβος και η λύση

Το πακέτο «διάσωσης» της Ελλάδας, όπως μορφοποιήθηκε στα μνημόνια συνεργασίας με την τρόικα, έχει ήδη οδηγήσει τη χώρα σε αδιέξοδο. Η οικονομία καταστρέφεται και η κοινωνία διαλύεται. Αν εξαιρέσει κανείς τη μείωση του ελλείμματος, όλα τα υπόλοιπα συνθέτουν εικόνα αποσύνθεσης. Η ύφεση στο τέλος του έτους θα υπερβεί το 7%, ενώ σωρευτικά τα τέσσερα τελευταία χρόνια έφτασε στο εξωφρενικό ποσοστό του -18,5%. Ο παραγωγικός ιστός διαλύεται, το κοινωνικό κράτος καταρρέει, ένας στους τέσσερις Έλληνες είναι άνεργος, η φτώχεια καταρρακώνει την αξιοπρέπεια πολλών πολιτών, οι δημόσιες περιουσιακές αξίες ευτελίζονται. Η θεσμική συγκρότηση της Δημοκρατίας αποσαθρώνεται μέσα σε ένα καθεστώς φόβου και απογοήτευσης. Όσοι επιβάλλουν το φόβο συνήθως αυθαιρετούν και όσοι τον υφίστανται οδηγούνται στη σιωπή, στην ισοπεδωτική άρνηση ή στην επιλογή ακραίων πολιτικών εκπροσωπήσεων.

Οι δανειστές, τα καθεστωτικά κόμματα και θηριώδεις επικοινωνιακοί μηχανισμοί, διεθνείς και εγχώριοι, καλλιεργούν συστηματικά τη βασανιστική και εξευτελιστική ιδέα της μιας και μοναδικής λύσης, της μιας και μοναδικής πολιτικής: αυτής που ασκείται. Κατ'αυτούς, κάθε τι άλλο συνιστά καταστροφή, κάθε διαφορετική επιλογή σημαίνει εξοστρακισμό από την περιοχή της ασθμαίνουσας ευημερίας, κάθε εναλλακτική σκέψη για την οργάνωση της συλλογικής μας προσπάθειας σημαίνει την απώλεια όσων έχουν «προγραμματίσει» ότι αρκούν στους Έλληνες.

Η σύγχρονη τραγωδία της πατρίδας μας συνίσταται στο ότι, εν μέσω της μεγαλύτερης μεταπολεμικής κρίσης της, στερείται της ύπαρξης εθνικής αστικής τάξης, επαρκούς πολιτικής ηγεσίας και διανοουμένων.

Η έλλειψη συγκροτημένης εθνικής αστικής τάξης εξηγεί το οδυνηρό κενό μιας στοιχειώδους οικονομικής και παραγωγικής στρατηγικής.

Η έλλειψη επαρκούς πολιτικής ηγεσίας εξηγεί την αδυναμία διαμόρφωσης ενός στιβαρού πολιτικού σχεδίου για την έξοδο της χώρας από την κρίση. Τέτοιο πολιτικό σχέδιο προϋποθέτει πολιτικούς ηγέτες που διαθέτουν την ηθική και το δημόσιο σθένος να ενεργούν σύμφωνα με το γενικό δημόσιο συμφέρον, αντί να τρέχουν πίσω από τις εντολές δανειστών και χρηματοπιστωτικών κέντρων.

Η έλλειψη διανοουμένων στερεί την Ελλάδα από τις πιο δημιουργικές φωνές ανθρώπων, που διαθέτουν εκείνο το ανεξάντλητο πάθος της ανυπακοής σε καθετί λεκιασμένο, καθεστωτικό και υπονομευτικό της ανθρώπινης αξίας.

Υπάρχει άλλος δρόμος για να βγούμε από την κρίση; Υπάρχει. Χρειάζεται μια διαφορετική εθνική στρατηγική, οργανωμένη στη βάση μιας νέας εθνικής συναίνεσης, πρώτο βήμα της οποίας θα είναι να αποκτήσουμε διαφορετικό πλαίσιο διαπραγματεύσης με τους δανειστές. Το νέο και διαφορετικά προσανατολισμένο πλαίσιο διαπραγμάτευσης με την τρόικα πρέπει να ορίζεται από τις ακόλουθες επιδιώξεις:

- 1) Να χαλαρώσει η άγρια δημοσιονομική προσαρμογή, ώστε να βγούμε από το φαύλο κύκλο *σκληρή λιτότητα – ύφεση - νέα λιτότητα*, με προστασία των πιο αδύναμων κοινωνικών ομάδων και με εισοδηματική σταθερότητα, ώστε να κρατηθεί ενεργή η ζήτηση και συνεπώς η αγορά. Η βάρβαρη συμπίεση του εισοδήματος, η εξαντλητική φορολόγηση και η διαρκής μείωση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων έχουν ήδη ρημάξει οικονομία και πολίτες.
- 2) Να αξιοποιηθούν, μετά από διαπραγμάτευση, πόροι της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και διατεθειμένοι πόροι του ΕΣΠΑ, στο πλαίσιο συγκεκριμένου σχεδίου παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας. Η Ελλάδα επείγεται να παράξει πλούτο πριν τον διανείμει στους πολίτες της, πράγμα που σημαίνει ότι χρειάζεται να αναπλάσει τον παραγωγικό ιστό της.

- 3) Να μην εγγραφούν στο ελληνικό δημόσιο χρέος τα κεφάλαια που χορηγούνται για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Έτσι, άλλωστε, συμφωνήθηκε για την Ισπανία και την Ιταλία στο Συμβούλιο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 4) Να διαγραφεί μέρος του δημόσιου χρέους που διακρατείται από τον επίσημο τομέα, δηλαδή από τα κράτη-δανειστές και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Ειδικά για την τελευταία, είναι αδιανόητο να κερδοσκοπεί σε βάρος χώρας που δοκιμάζεται, αγοράζοντας ελληνικά ομόλογα από τη δευτερογενή αγορά στο 40% περίπου της ονομαστικής τους αξίας και αξιώνοντας μετά από την Ελλάδα την αποπληρωμή τους στο 100% της ονομαστικής τους αξίας. Προηγήθηκε «κούρεμα» στον ιδιωτικό τομέα, αν και από αυτό επλήγησαν κυρίως τα ασφαλιστικά μας ταμεία, μικροομολογιούχοι και οι ελληνικές τράπεζες.
- 5) Να αξιωθεί η πληρωμή των δανειακών υποχρεώσεων της χώρας από τη στιγμή που η ελληνική οικονομία περιέλθει σε τροχιά ανάπτυξης (ρήτρα ύφεσης). Δεν είναι δυνατόν να επιβιώσει μια χώρα που, υπό καθεστώς ληστρικών όρων και ενώ η μείωση του ΑΕΠ της στο τέλος του 2012 θα είναι στο ύψος τουλάχιστον του 7%, της ζητείται ταυτόχρονα να πληρώνει τις δανειακές της υποχρεώσεις.

Αυτές τις επιδιώξεις πρέπει να διαπραγματευτεί με τους δανειστές μια σοβαρή ελληνική κυβέρνηση, μένοντας προσηλωμένη στους στόχους της και κρατώντας αταλάντευτη στάση. Το ερώτημα που αμέσως εγείρεται, είναι τι θα συμβεί, αν οι δανειστές αρνηθούν τέτοια διαπραγμάτευση. Στην περίπτωση αυτή, η ελληνική κυβέρνηση πρέπει μονομερώς να ενεργοποιήσει τη ρήτρα της ύφεσης, δηλαδή να καταστήσει σαφές ότι θα αρχίσει να αποπληρώνει τις δανειακές υποχρεώσεις της από τη στιγμή που θα αρχίσει και πάλι να αυξάνεται το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της, με την παράλληλη υπόμνηση προς όλους ότι η Ελλάδα ουδέποτε στην ιστορία της παρέβη τις δανειακές τις υποχρεώσεις. Την ίδια ώρα θα πρέπει να είναι έτοιμη να αλλάξει άρδην τους φορολογικούς μηχανισμούς και το φορολογικό σύστημα καθώς και τον τρόπο λειτουργίας του κράτους.

Χωρίς αποτελεσματικό και δίκαιο φορολογικό σύστημα είναι αδύνατο να συλλάβεις τον φοροδιαφεύγοντα πλούτο, με συνέπεια κάθε προσπάθεια οικονομικού εξορθολογισμού να πλήττει πάντοτε τους ασθενέστερους Έλληνες. Χωρίς ικανή, παραγωγική και κανοναρχούμενη δημόσια διοίκηση είναι αδύνατο να επιτύχει οποιοδήποτε σχέδιο ανασυγκρότησης της χώρας. Ήδη από το 1947, όταν ετοιμαζόταν το σχέδιο Μάρσαλ, οι απεσταλμένοι της αμερικανικής κυβέρνησης προειδοποιούσαν με επιμονή στις εκθέσεις τους, ότι το σχέδιο Μάρσαλ θα αποτύχει, αν δεν αλλάξει το διεφθαρμένο κράτος και αν το φορολογικό σύστημα εξακολουθήσει να ευνοεί μια μικρή κάστα ευημερούντων Ελλήνων, ενώ εξουθενώνει την ίδια ώρα την πλειοψηφία του ελληνικού λαού. Δεν υπήρξαμε ποτέ συνεπείς στην εκπλήρωση των δύο αυτών μέγιστων εθνικών υποχρεώσεών μας. Τώρα πρέπει να συναντηθούμε οριστικά με το καθήκον μας.

Είναι βέβαιο, ότι όλα αυτά θα συνοδευτούν από ένα νέο ορυμαγδό εκφοβισμών και τρόμου του ελληνικού λαού, με καμβά την έξοδο της Ελλάδας από την ευρωζώνη. Το επόμενο, συνεπώς, ερώτημα είναι, αν μπορούν οι δανειστές να μετατρέψουν την απειλή και τον τρόμο σε πραγματικότητα.

Το σύνηθες επιχείρημα που χρησιμοποιούν οι διαχειριστές του φόβου είναι ότι, ναι μεν οι ευρωπαϊκές συνθήκες δεν προβλέπουν νομικό καταναγκασμό για την αποβολή μιας χώρας από την ευρωζώνη, μπορούν όμως να χρησιμοποιήσουν άλλες πρακτικές μεθόδους για να οδηγήσουν την Ελλάδα έξω από το ευρώ. Υπονοούν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΔΝΤ θα διακόψουν τις δανειακές παροχές προς τη χώρα μας και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα σταματήσει τη χρηματοδότηση προς το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Η απειλή αυτή είναι αδύνατο να πραγματοποιηθεί χωρίς καταλυτικές αρνητικές συνέπειες για τη συνοχή της ευρωζώνης και γενικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι διαχειριστές του φόβου «ξεχνούν» να μιλήσουν για τις συνέπειες μιας τέτοιας επιλογής των δανειστών.

Κατ' αρχήν η διακοπή των δανειακών παροχών προς την Ελλάδα πρακτικά σημαίνει ότι θα παύσει και η εξυπηρέτηση των δανείων τους, διότι από τα 130 δις δανείων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του δεύτερου μνημονίου, ελάχιστα χρήματα αφορούν τις εσωτερικές ανάγκες της Ελλάδας, καθώς σχεδόν το σύνολο των χρημάτων εξυπηρετεί την αποπληρωμή του ελληνικού χρέους. Επίσης, αν η Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα διακόψει την παροχή ρευστότητας προς το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, η κατάρρευση του τελευταίου θα σημάνει σε λίγη ώρα τη μετάδοση της κρίσης και την κατάρρευση των τραπεζικών συστημάτων των ευπαθών οικονομιών του υπόλοιπου ευρωπαϊκού νότου. Το χτύπημα των αγορών με τη μορφή της μαζικής εκροής κεφαλαίων από τις χώρες του νότου μπορεί να οδηγήσει σε κατάρρευση της Ευρωζώνης. Το στερεότυπο που χρησιμοποιούν αρκετοί ξένοι οικονομικοί και θεσμικοί παράγοντες, ότι δηλαδή η διαχείριση της ελληνικής διάσωσης είναι φθηνότερη από τη διαχείριση μιας πιθανής εξόδου της Ελλάδας από το ευρώ, στηρίζεται σε παρόμοιες με τις παραπάνω εκτιμήσεις.

Στο σημείο αυτό θα ήταν χρήσιμο να υπενθυμίσουμε πώς άλλες χώρες αντιμετώπισαν τη δική τους κρίση. Το ισλανδικό παράδειγμα είναι διαφωτιστικό και πολλαπλώς διδακτικό. Όταν κατέρρευσαν οι ισλανδικές τράπεζες και πτώχευσε αυτή η μικρή χώρα, μια συμμαχία του ΔΝΤ και ορισμένων βορειοευρωπαϊκών χωρών αποφάσισε να χρηματοδοτήσει την ανακεφαλαιοποίηση των ισλανδικών τραπεζών, με τη συμφωνία να αναλάβει το βάρος της αποπληρωμής των δανείων ο λαός της Ισλανδίας, ο οποίος δεν ευθυνόταν σε τίποτε για την πτώχευση των τραπεζών της χώρας του. Παρότι η ισλανδική κυβέρνηση έκανε δεκτό τον όρο αυτό, ο Ισλανδός Πρόεδρος της Δημοκρατίας απαίτησε τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος για να αποφανθεί ο ισλανδικός λαός, αν θα αποδεχόταν τη μοίρα που του όρισαν οι δανειστές. Κύμα «οργής», απειλών και εχθρικών αντιδράσεων ξεσηκώθηκε από τις αγορές και τους δανειστές σε βάρος της Ισλανδίας. Ο Ισλανδός Πρόεδρος επέμεινε και σε δύο δημοψηφίσματα που ακολούθησαν, οι Ισλανδοί αποφάσισαν δημοκρατικά να υπερασπιστούν την εθνική τους αξιοπρέπεια, να αρνηθούν τους όρους των δανειστών και να μην φορτωθούν στους ώμους τους επαχθή βάρη για τα οποία δεν ευθύνονταν. Οι δανειστές, όχι μόνο δεν «τιμώρησαν» την Ισλανδία, αλλά

αναγκάστηκαν να συνεργαστούν με την ισλανδική κυβέρνηση και την κοινωνία των πολιτών, αναζητώντας άλλες πρόσφορες λύσεις που κυρίως υπέδειξαν οι ευφάνταστοι Ισλανδοί.

Συμπερασματικά. Η Ελλάδα μπορεί να αντιμετωπίσει την κρίση που βιώνει σήμερα, αλλά με ριζικά διάφορο τρόπο από αυτόν που της έχουν επιβάλλει και ακολουθούν οι ελληνικές κυβερνήσεις. Ο ελληνικός λαός μπορεί να συγκροτήσει την προοπτική του και να ελπίσει και πάλι στο μέλλον του, αρκεί να αρνηθεί την υποταγή στο φόβο και τη φενάκη της απειλής. Η Ελλάδα διαθέτει λύσεις, διαθέτει ακόμα και τώρα διαπραγματευτικά επιχειρήματα, αρκεί λύσεις και επιχειρήματα να τα συνθέσουν σε ένα σοβαρό εθνικό σχέδιο οι δημιουργικές πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις της χώρας μας και πάνω σε αυτό το σχέδιο να οικοδομήσουν τη νέα εθνική συναίνεση.